



4 Ιανουαρίου

Εἰς τοὺς «Ἀθηναϊκοὺς Περιπάτους» ὁ κ. Βῶκος μᾶς παρουσιάζει ἐν ταχυφωτογραφίᾳ τὴν ὁδὸν Ἐρμοῦ ὄλην, ἀπὸ τοῦ Σταθμοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου μέχρι τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος. Ὁ ἡμέτερος συνεργάτης μᾶς ἀπαλάσσει οὕτω τοῦ κόπου νὰ περιγράψωμεν τὸ τμήμα ἐκεῖνο τῆς μεγάλης ὁδοῦ, ὅπου συρρέει ὁ κόσμος τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιάς, καὶ ὅπου, κατὰ χρονολογικὸν καθῆκον, ἀδιάφορον ἂν μᾶς ζηλήσῃ ὁ θόρυβος ἢ ὄχι, πρέπει νὰ ὑπάγωμεν καὶ ἡμεῖς. Τὸ πλαίσιον τῆς εἰκόνης μᾶς εἶνε ἕτοιμον. Δὲν θὰ εἶχαμεν παρὰ νὰ περιγράψωμεν τὴν πλημύραν ἐκείνην τοῦ πλήθους, τὴν τοσάκις ἀναβάσαν καὶ καταβάσαν—κατὰ τὸν στίχον τοῦ Καραδούτσα, τὸν ὁποῖον μία ποιητικὴ συζήτησις κατέστησε περιφνημὸν—τὸν θόρυβον καὶ τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν πανηγυριστῶν, τὴν διαβολικὴν συναυλίαν τῶν ροκανῶν καὶ τῶν τρακῶν, τὴν πολυχρωμὸν βροχὴν τῶν μικρῶν ἐκείνων κυκλικῶν χαρτίων, τὰ ὁποῖα τόσον ἐνοχλοῦν τὰς κυρίας, ὅταν κολλοῦν εἰς τὰ μαλλιά των, καὶ ἐν γένει τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ κινουμένου ἐκείνου κόσμου, τοῦ ποικίλου, μαύρου καὶ στιχομένου γραφικῶς ἀπὸ τὰ ζωρύτερα χρώματα, τὸν ἐκχειρίζοντα ποταμὸν τῶν ἀνθρωπίνων κεφαλῶν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου μακρόθεν μόνον ὁ θόλος τῆς Καπνικαρέας φαίνεται ἐπιπλέων.

Ἄλλ' ὄχι ἡ περιγραφή πράγματος ἐπαναλαμβανομένου στερεοτύπως κατ' ἔτος, θὰ εἶχε πολὺ τὸ κοινὸν καὶ τετριμμένον. Ἄς φεισθῶμεν τοῦ χώρου καὶ τῶν ἀναγνωστῶν μᾶς καὶ ἄς περιορισθῶμεν νὰ σημειώσωμεν, χάριν μόνον τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ καιρὸς φέτος πύθνησε τὴν ἐορτὴν καὶ ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀνέμου, ὁ ὁποῖος ἐν ἀρχῇ πολλὰ πράγματα παρέσχεν εἰς τὰς σεμνὰς κυρίας, ἕως οὗ ἀπεφάσισε νὰ κοπάσῃ διακριτικῶς, καμμίαν ἄλλην ἐνόχλησιν δὲν ὑπέστησαν αὐτόσον πανηγυρικῶς προπέμψαντες τὸ ἀπερχόμενον Ἔτος. Τὸ θέαμα ἐφώτισαν ἀκτῖνες ἡλίου ἰλαροῦ καὶ πρὶν ἀκόμη δύσῃ αὐτός, ἤρχισε νὰ ὑπομειδῆ δι' ἀκτίνων ὠχρῶν καὶ ἡ σελήνη, ἡ φωτίσασα κατόπι μίαν τῶν ὠραιότερων καὶ γλυκυτέρων ἀττικῶν νυκτῶν. Ἴσως ἡ ἱστορία πρέπει νὰ διαφυλάξῃ ἀκόμη καὶ ἐν ἄλλοι. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς πρωτοχρονιάτικης κινήσεως, ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἡ «Εἰκονογραφημένη Ἔστι» εἶνε δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔτυχεν ὑποδοχῆς ἐνθουσιώδους.

Ἄλλ' ἄς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν νύκτα. Εἶνε ἡ νύξ τῆς πρωτοχρονιάς ἡ χαρακτηριστικὴ, ἡ ἐνεχούσα τὴν μεγάλην στιγμὴν τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἔτους εἰς τὸ ἄλλο· στιγμὴν, ἡ ὁποία μᾶς εὐρίσκει ὅλους γρηγοροῦντας καὶ—κατὰ τὴν μετριοπαθεστέραν τῶν ἐκφράσεων—δοκιμάζοντας τὴν τύχην μᾶς μετὰ τὰ καλογηρικὰ ἢ κατ' ἄλλους διαβολικὰ ἐκεῖνα ἐπινοήματα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται παιγνιό-

χαρτα... Φέτος ὁμως, κατὰ τὸ ἀπὸ τινῶν ἔτῶν εἰσαχθὲν μέτρον, ἡ ἀτυνομία ἀπηγόρευσε καὶ πάλιν τὸ δημόσιον χαρτοπαίγιον, οὕτω δὲ τὸ ἔθιμον, χωρὶς διόλου νὰ κατάργηθῃ, προσέλαβεν ἓνα ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα, πολὺ πλέον ἐπιφωρότερον ἴσως, καὶ αἱ αἰθουσαὶ πολλῶν οἰκιῶν μετεβλήθησαν εἰς αἰθούσας λεσχῶν, ὅπου εἰς τὴν θεὰν Τύχην προσπνέχθησαν αἱ μεγαλοπρεπέστεραι θυσίαι... Ἄλλα βέβαια τὰ κέντρα αὐτὰ δὲν σας ἐνδιαφέρουν. Σεῖς προτιμάτε τὰς σεμνὰς καὶ χαριτωμένας ἐκεῖνας οἰκογενειακὰς συναθροίσεις, ὅπου παρευρίσκονται καὶ τὰ παιδιά μετὰ τὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα, τὰ ὁποῖα τὰ κάμνουν τόσον εὐτυχεῖ· ὅπου τὸ μικρὸν καὶ μέτριον χαρτοπαίγιον ἀποτελεῖ πραγματικῶς δοκιμὴν τῆς τύχης, διὰ τὸ καλὸν τοῦ χρόνου· ὅπου μετὰ φωνὰς γελῶτων καὶ χαρᾶς ἀφῶς κόπτεται ἡ βασιλόπαιτα καὶ ὅπου ὄχι σπανίως ἡ τράπεζα τῶν παικτῶν μένει ἔρημος, διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ αἰθουσα ἀπὸ νέους καὶ ζωηροὺς χορευτὰς, στροβιλιζομένους ὑπὸ τὸν ἦχον μόνον ἐνὸς κλειδοκυμβάλου... Ὡ, πόσον θέλητρον ἐνέχουν αἱ οἰκογενειακαὶ αὐταὶ ἐορταὶ καὶ πόσον τὰς ἀγαποῦν τὰ παιδιά, χάριν τῶν ὁποίων βέβαια τὰς ἐπενόησαν οἱ μεγάλοι!..

Καὶ ὁμως ὑπάρχουν παιδιά καὶ κατ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἡμέρας, τὰς τόσῃ φαιδρὰς καὶ εὐτυχεῖς, μελαγχολικά, ἀπογοητευμένα, δυστυχῆ, ἀνακυκλοῦντα σχέδια θανάτου, ὀνειρευόμενα σκηνὰς πένθους καὶ καταστροφῆς. Τίποτε δὲν τὰ συγκινεῖ πλέον, τίποτε δὲν εἶνε ἱκανὸν νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃ φαιδροτέρας σκέψεις· οὔτε αἱ προθῆκαι τῶν ἐμπορικῶν, εἰς τὰς ὁποίας πετοῦν τῶν ἄλλων ὀμπλικῶν τὰ ὄνειρα, τὰ τοσάκις πραγματοποιούμενα, οὔτε ἡ ζειδωρος εὐωδία τῶν φαγητῶν καὶ τῶν γλυκισμάτων, οὔτε τῆς ἐορτασίμου προετοιμασίας ὁ πυρετός, οὔτε τῶν δῶρων ἡ ἐλπίς, οὔτε ἡ κίνησις τῶν ὁδῶν, οὔτε αὐτὰ τὰ κάλанта τὰ μετὰ πολλῆς θέρημης ἀλλ' ὀλίγης τέχνης ψαλλόμενα περὶ τὰ γιγαντιαία ἐκεῖνα καρδιά τῆς ξηρᾶς, τὰ ὁποῖα—ὅταν μάλιστα εἶνε τρικάρτα καὶ μετὰ ρωσικὴν σημαίαν, ὅπως τὸ ἀναφανέν τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς ὁδοὺς,—τόσον διαχύνουν ἰλαρότητα καὶ εἰς τοὺς μεγάλους ἀκόμη.

Τίποτε! Τὰ προῶρα πεσιδῆνῶτα παιδία εἶνε ἀθεράπευτα καὶ τὸν διεστραμμένον ὄργανισμὸν τῶν ἀρκεῖ νὰ δηλητηριάσῃ μία τετραήμερος ἀποβολὴ ἐκ τοῦ Σχολείου, τὴν ὁποῖαν ἡ νοσηρὰ φαντασία τῶν παρουσιάζει ὡς τὸ μέγιστον τῶν δεινῶν. Ἄν εἶνε δυνατόν νὰ ποθᾶν κανεὶς αὐτὰς τὰς ὠραίας ἡμέρας!.. Καὶ ὁμως τὸ ἔκαμεν ἐν παιδίον, ἀπὸ αὐτὰ τὰ δυστυχῆ ποῦ σὰς λέγω. Ἐξέλεξε μίαν ἐρημικὴν γωνίαν, τὴν ἡμέραν τῆς μεγαλειτέρας παιδικῆς χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, καὶ ἐνέπηξε μίαν σφαῖραν περιστροφῆς εἰς τὸ στῆθος του.

Ἄλλ' ἂν σας ἐκπλήσῃ τὸ κίνημα αὐτό, πόσον πρέπει νὰ σας ἐκπλήξῃ ἐν ἄλλο: Τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὴρχετο ἐκ τοῦ τόπου τοῦ ἀπαιδίου δράματος εἰς ἀνθρώπος. Εἶδε τὸ παιδίον ἐξηπλωμένον καὶ πλέον εἰς τὸ αἶμά του. Ἐπλησίασεν, ἔκυψεν, ἀνέλαβε τὸ καπνίζον εἰσέτι περιστροφῶν καὶ... ἐτράπη εἰς φυγὴν.

Ὡ, τί εἶδους ἀνθρώπος νὰ ἦτο αὐτός ὁ ἀνθρώπος!

Γρ. Ξ.

ΤΟ ΝΟΣΗΜΑ ΜΙΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ¹

ΠΑΡΑΜΟΡΦΟΥΜΕΝΟΝ ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΥΠΟ

ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

Ἄλλ' ἄς ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἀφήγησιν τοῦ Χωνιάτου. Ἐνεκα τῆς διαστάσεως τῶν δύο συζύγων, γράφει, «προβαινούσης» οὕτω τῆς διχονοίας αἰεὶ ἐπὶ μέγα, σκέπτεται τι βαρβαρώτερον ἔργον ὁ Στέφανος... πλασάμενος γάρ, ἤτοι καὶ φάμενος ἀληθῶς, μοιχευομένην ἀλῶνι τὴν Εὐδοκίαν, παντός ἀπογυμνοῖ περιβλήματος γυναικείου, τὸν ἔσχατον αὐτῇ καὶ λεπταλέον χιτῶνα καταλιπὼν, καὶ τοῦτον κύκλῳ περικοπέντα ὡς μόλις περιστέλλειν τὰ τῶν μελῶν ἀσχήμονα, καὶ διαφίησιν οὕτως ἀτίμως, ἔνθα καὶ διοργῶν πορεύεσθαι. Πρὸς δὲ ταυτηνὴ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὄντως ἄσεμνον καὶ ἀπότομον, καὶ τὴν ὑπέρογκον ἀμυντηρίαν ὁ ἀδελφὸς ἀντιστάς ὁ Βόλκος, ἔς τε τὸ ἀπάνθρωπον ἠθος ὠνείδισε τὸν κασίγνητον, μεθαρμωσθῆναι τε τῆς ὀργῆς, καὶ καθυφείναι τι μικρὸν καθικέτευσεν, ἀπιδόντα πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ γένους τῆς Εὐδοκίας, καὶ ἑαυτὸν δὲ οἰκτερήσαντα, γενησόμενον οὕτως ἐπ' ἀσχήμοσιν ἔργοις αἰοιδίμον». Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ μετατρέψῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, «αὐτὸς τὴν Εὐδοκίαν τῆς προσηκούσης τιμῆς ἀξιώσας παραδίδωσιν τοῖς ἀπάξουσι δεόντως εἰς Δυρράχιον». Μαθὼν δὲ τὸ γεγονός ὁ πατήρ Ἀλέξιος πέμπει εἰς αὐτὴν ἀμφικέφαλον καθέδραν, κοσμήματα καὶ ἄλλας λαμπρὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ φέρει τὴν θυγατέρα εἰς Κωνσταντινούπολιν².

Πᾶσα ἡ διήγησις αὐτῆ τοῦ Χωνιάτου, παρὰ μόνου τούτου μνημονευομένη, εἶνε καθαρὸς μῦθος καὶ ἀπλῆ ἀναγραφή σπερμολογιῶν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ Ἀκροπολίτης οὐδὲν ἀναφέρει πλὴν τοῦ ἀνωτέρω χωρίου περὶ τοῦ νοσήματος αὐτῆς. Ἐπίσης Ἀνώνυμος Βυζαντινὸς συγγραφεὺς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Λασκάρειος ζήσεως, ἐν Χρονικῷ αὐτοῦ, ὅπερ ἐξέδωκε πρό τινας ὁ Κωνστ. Σάθας (Ζ' Τόμ. Μεσαιων. Βιβλιοθ.), καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε παράφρασις τῆς ἱστορίας Χωνιάτου καὶ Ἀκροπολίτου, κατὰ μέγα μέρος, τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Χωνιάτου ἐντελῶς παραλίπει (Ὁρα σελ. 429 Χρονικῷ ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν τοῦ Χωνιάτου).

Ὁ Χωνιάτης ἀναγράφας τὴν φήμην, ἢ καὶ πλάσας, οὐδαμῶς ἤθελε νὰ παραστήσῃ κἄν τὸν Στέφανον Β' ἀδικούμενον διότι περὶ τῶν Σέρβων οἱ Βυζαντινοὶ δὲν

¹ Συνέχεια καὶ τέλος.² Ὁ Χωνιάτης ἠρέσκετο εἰς τοιαύτας περιγραφὰς· οὕτω περιγράφων τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῆς Φιλίππας (σ. 182) σημειοῖ ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος ἦτο ἐξάλλος «διὰ τὰς ἐξάλλους» στολὰς καὶ τούτων ὅσαι περὶ γλουτῶν καὶ μηρῶν καταβαίνουσαι διασχίζονται καὶ οἷον εἰσὶ πῶς συναφασμένα τῷ σώματι. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Ἕλληνας ἐρμηνευτὴς εἶρε στάδιον εὐρὸ ἐρμηναίας ἐπὶ τούτων. Ὁρα καὶ σελ. 192.